

ש"א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
 בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
 בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "קרח" כב' בסיון תשע"א גליון מס' 276

דקדוק נמרץ

אש התאוה, הקנאה והכבוד, בערה במלוא תוקפה בליבם של קורח ועדתו. מעמד הנשגב של משה ואהרן היה להם כמחטים בעיניים. הם החליטו לעשות מעשה – להבעיר את אש המחלוקת בכל העוצמה שרק ניתן. נערך מבחן ראוה לעיני כל העם. מאתיים חמישים ואחד מחתות נחושת מלאות קטורת הוקרבו לפני ה' יתברך. רק מחתה אחת תיבחר, שאר המקריבים ימצאו את מותם. מחתת אהרן בחיר ה' נבחרה. קורח וכל אשר לו נבלעו באדמה, ובכל מאתיים וחמישים איש מקטירי הקטורת, פגעה האש ושרפתם חיים. מיד מתגלה ה' יתברך למשה ואמר לו שבנו של אהרן – אלעזר, יקח את מחתות קורח ועדתו ויעשם ציפוי למזבח. וכותב אחד מגדולי רבותינו הראשונים – רבינו המאירי, שלא רצה הקב"ה שאהרון עצמו יעשה זאת אלא שדווקא בנו, כדי ללמד דרך ארץ בכך. איזה לימוד ודרך ארץ ניתן ללמוד מכך? מסביר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, הסבר מתוק ונפלא: אפילו כבודם של אנשים בני מוות הנועדים והחולקים על ה' יתברך, אינו אהרן! נכון שקיבלו עונשם ונכרתו לדיראון עולם עד שנכתב עליהם בתורת הנצח: "ולא יהיה כקורח ועדתו", מכל מקום, עונשם נמדד ונשקל בדקדוק נפלא. אם אהרון עצמו – איש מחלוקתם היה מרים את המחטות, היה זה עונש, פגיעה ובזיון יותר מהמגיע להם, ומפני כן מנע הקב"ה את אהרון מכך והטיל את המלאכה דווקא על בנו. ללמדנו מוסר עצום והשקפה לחיים, שאף בזמן שעבר אדם ונכשל בחטא חמור מאוד ונענש בעונש גדול ביותר, לא הופקר כבודו כליל, גם במצב זה אין להענישו, להכלימו ולביישו יותר ממה שמגיע לו ואפילו כמלוא נימה. אחים ואחיות יקרים, אם על רשעים שכלאה חסה תורתנו הקדושה ומדקדקת בפגיעתם, כמה דקדוק וזהירות מפגיעה צריך להיות לנו עם כל הסובבים אותנו, עם הבעל, האישה והילדים, חברים, שכנים ומכרים, ובעצם עם מי לא. נזהר ונדקדק יותר, ונזכה לבוא גואל.

היכן האוצר?!

ביום בהיר אחד עצרה מרכבה הדורה למול פתח בית המלון. אדם נשוא פנים ירד ממנה כשבאמתחתו מזוודה המכילה אבנים יקרות ויהלומים לרוב. העשיר נכנס וביקש להתאכסן בחדר יוקרה כנאה למעמדו. "אשלם ככל שתבקש", הפטיר כל אחר יד. מיד לאחריו, פסע אדם שממראהו לא ניכר כלל ועיקר שבעל מעמד הינו, אך למרבה הפלא ביקש גם הוא את החדר הצמוד לחדרו של האדם שנכנס זה עתה לפניו... "אשלם ככל שאתבקש", הפטיר בפיו, ובליבו מחשבה זדונית שאומנם יעמוד בדיבורו בזכות כספו של העשיר... ואכן, אותו אדם רע מעללים לא פסק מעבודתו גם בעת שהותו בבית המלון, עקב היטב אחר העשיר וחיכה לשעת הכושר בה יפנה העשיר לעסקיו, והוא יפנה לטפל באוצרותיו... אכן, השעה הגיעה עד מהרה, לעשיר נקבעה פגישה ארוכה, הגנב לא התמהמה מאומה, נכנס לחדר בעורמה והחל לתור "את הארץ" היטב. הפך הוא את התקרה וגם את הריצפה כמעט שעקר ממקומה, המיטה והמזרון אף הם "זכו" למגע ידו "הענוגה", והמזגן גם הוא לא מצא עצמו מקופח, "ידו בכל ויד כל בו" ניתן להליץ עליו. אולם למרבה הפלא, הגנב לא מצא מאומה. בערב לאחר יום עבודה מפרך שלא הניב "פירות", צנח בעייפות על מיטת חדרו בעת ששקע בחלומו, שמע נקישות קלות על דלתו, כשפתח הופתע לגלות שהעשיר נמצא בפיתחו, לאחר בקשת המחילה, ביקש העשיר טובה קטנה, צריך הוא לחזור לעירו ומבקש הוא לקחת את מזוודתו היקרה שבה אבנים טובות, יהלומים ומרגליות, הגנב הערמומי הרים את גבתו בתמיהה, "ובכן מה רצונך ממני?", שאל בפליאה. השיב העשיר כשחיוך קל על שפתיו: "הנחתי אותו מתחת למזרונך, תמחל לי על הפרעה..."

אחים יקרים, במה דברים אמורים? קוראים אנו בפרשתנו על קורח ועדתו. קורח היה אדם גדול וכמאמר חז"ל: קורח שפיקח היה, מה ראה לשטות זו? כיצד חלק הוא על משה רבינו שכל החולק עליו כאילו חולק על השכינה?! אולם כבר ענו על כך: "עיניו הטעות", שראה ברוח הקודש שעתידיים בני בניו לעמוד על הדוכן בשירם ובזימרים וסבר אם ממני יוצאים כן ודאי ראוי אני לכהונה ומלכות. בודאי אדם גדול היה קורח, אך אחת מהתביעות עליו לפי דרגתו הרמה – מדוע לא הסתכלת במה שזכית אתה? מדוע התעסקת באוצרות הזולת?! ובסופו אף נבלע באדמה יחד עם כל רכושו, את של חבירו לא השיג, ואת שלו אף הפסיד... והמסר ברור ומובן, ואינו צריך להכרזה, לכל אחד ואחד מאיתנו אוצרות יקרים, אל לנו לחשוב שהדשא של השכן ירוק יותר. הקב"ה ישתבח שמו לעד, הוא היודע מה טוב עבורנו בזה ובבא, ובהתאם לכך טבע בנו מידות יקרות וטבעים שונים, ולנו לא נותר אלא לפתח את הטוב שבנו ולהוציא מהכוח אל הפועל אבנים טובות, יהלומים וספירים... נפסיק להסתכל על הזולת כאילו חלילה חיסר מאיתנו מאומה, נעלה במדרגות התורה והיראה, ונזכה לגאולה השלמה במהרה.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
21:04	20:33	19:30	ת"א
21:06	20:31	19:13	י-ם
21:05	20:35	19:22	חיפה

הפסרת השבוע: "ויאמר שמואל"

מטעמים לשבת

אדם ניכר: בכיסו, בכוסו ובכעסו. ולא יכלו להכיר את אהרון בכיסו, כיון שכל אחד היה לו אז עומר לגולגולת בלבד. ולא בכוסו, שהרי שתוי יין אסור בעבודה ואהרון נזהר מלשתות. רק בכעסו יכלו להכירו. ברם, מיהו שהצליח להוציאו משלוותו ולאלצהו שיכעס? הוא אשר דיבר משה: "ואהרון מה הוא" – אם תרצו לדעת מה טיבו של אהרון, "כי תלינו עליו" – נסו נא להכעיסו, ואף על פי כן לא יכעס, כי אז תדעו שהוא קדוש ה'.

(תורת הפרשה)

"בזאת תדעון כי ה' שלחני" (טז, כח)

כתב רבינו הרמב"ם זיע"א בהקדמתו לפרק "חלק", כי חובה עלינו לדעת ולהאמין, כי כל התורה המצויה בידינו, על כל הלכותיה, היא התורה הנתונה כל ידי משה רבינו עליו השלום, וניתנה לו כולה, בשלימותה, מפיו ה' יתברך וצורת הסוכה ודיני הלולב ומיניו, ושופר וציצית ותפילין, הם ממש הדינים שאמר ה' למשה, והוא מסרם לנו בשליחות נאמנה!

(מעייני השבוע)

אבות": הגמרא אומרת שהענווה גורמת להשראת השכינה, כמו שנאמר: "אשכון את דכה ושפל רוח", והמתייהר כאילו דוחק את השכינה, והקדוש ברוך הוא אומר: אין אני והוא יכולים לדור בעולם כאחד. ועוד אמרו, שאת מעלת הענווה למדנו מכך, שהקדוש ברוך הוא ירד ליתן את התורה על הר סיני, שהיה הנמוך מבין ההרים. ומעתה, טען קורח שכל העדה למדו את מידת הענווה מהר סיני, ולכן השכינה שורה בהם: "כי כל העדה כולם קדושים, ובתוכם ה' ", ואתם בגאוותכם, כביכול גורמים לסילוק השכינה: "ומדוע תתנשאו על קהל ה' ". ותגובתו של משה רבינו היתה: "וישמע משה – ויפול על פניו", השפיל עצמו עד לעפר, להורות שהוא העניו מכל האדם אשר על פני האדמה, שלפיכך אומנם זכה להשראת השכינה יתר על כל העם! מה גדולה היא מידת הענווה!

(מעייני השבוע)

"ואהרון מה הוא כי תלינו עליו" (טז, יא) כתב בספר "מעיינות הנצח": סח רבי מאיר אריק זצ"ל, הגאון מטורנא: בשלושה דברים

"רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' " (טז, ג)

אמר הכתב סופר זצ"ל: זו דרכם של כל בעלי המחלוקת ומחרורי הריב, שהם באים בטענות כלפי רבה של עירם: אלמלא היה הוא בעיר אחרת, כבר מזמן היו מגרשים אותו משם, ורק משום שאנחנו הננו יהודים כשרים, יראים ושלמים, עדיין יש לו מקום בקירבנו. אנשי קורח גם הם אמרו כך: "רב לכם" – זה שאתם עוד שרויים בגדולתכם ועדיין תופשים אתם בכהונת הכהן שלכם, הרי זה משום "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' " – משום שקדושים וטובי לב אנחנו, שאם לא כן כבר היינו מזמן מורידים אתכם מגדולתכם, ומה לכם איפוא עוד להתרברב עלינו – "ומדוע תתנשאו..." (מעייני של תורה)

"ומדוע תתנשאו על קהל ה' " (טז, ג)

מה הקשר בין שני חלקי הפסוק: "כי כל העדה כולם קדושים, ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' "? ביאר הגאון רבי אברהם קוריאט זצ"ל, רבה של מוגאדיר שבמרקו לפני כמה שנים, בספרו "ברית

מזקנים אתבונן – סיפורי צדיקים

השולטן הדיח את המושל המתנכל ומינה אחר במקומו, וליהודים היתה הרווחה. אך בכך לא תם הסיפור. הערבים התמרמרו על הצלת היהודים, והמושל החדש ראה צורך לפייסם. הוא ציוה להוציא את גופו הקדוש של רבי עבדאללה מקברו השנוי במחלוקת ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק. היהודים הבינו למצוקתו של המושל והסכימו לעשות כן מחוסר ברירה. בי"ג בכסלו, כשלושה חודשים לאחר פטירתו, התקבצו כל יהודי בגדאד ובאו לחלוק לרבם כבוד בשנית. השלטונות שידעו כי באדמתה הלחה של בגדאד אין גופה שלא תרקב לאחר שלושה חודשים, נקטו בצעדי בטיחות מתאימים. הם הביאו רופאים ואמצעי חיטוי חריפים, והמושל בא בעצמו לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגופה נחשפה, ורבי עבדאללה סומך זצ"ל התגלה לעיני הרופאים שלם, כאילו זה עתה נפטר. אפילו בתכריכיו לא דבק שמץ מן הבוץ הסמיך שסביבו, והם היו נקיים ובוהקים. למראה פלאי הזה ירד המושל מסוסו ופקד על כל מלוויו לעשות כמוהו. "להלווייתו של איש קדוש כזה – הסביר – חייבים ללכת רגלי". והוא פסע ברגליו מן הרובע המערבי של העיר ועד לבית הקברות בצידה השני. דבר הפלא היה לשיחה בפי כל, ורבים מהשוטרים הערביים שהיו עדים לו התגיירו. אחד מהם התגייר עם כל משפחתו, עלה לירושלים והתגורר בסמוך לשער שכם. זקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור המובא כאן.

(מורשת אבות)

"ותמת שם מרים ותקבר שם" (כ, א). הגאון רבי עבדאללה (עובדיה) סומך זצ"ל ניספה במחלת הדבר שהשתוללה סביב בגדאד. בני הקהילה ביקשו לטמנו בבית הקברות העתיק שבעיר, אך המושל אסר על קבורתו משום שראה סכנה בקבורת מתי המגיפה בעיר, ומפני כבודו של הצדיק הרשה לקבורו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול שנמצא מעבר לנהר החידקל. חצר הקבר מקודשת הן ליהודים והן להבדיל למוסלמים, וכשפנו היהודים לקבור בה את הצדיק, הופיע מוכתר הכפר בראש אנשיו, גרשם מן החצר ונעל בפניהם את דלתותיה. בנתיים התאספו המוני יהודים שבאו ללוויית הצדיק, הם עברו כבר את הגשר הנטוי על החידקל ובאו אל קבר הכהן הגדול, ומצאו את הדלתות נעולות. היהודים רגזו וזעמו, והמוכתר אף הוא כינס את האספסוף. הרוחות התלהטו והמתחיות בין המחנות הגיעה לשיאה, ובינתיים טיפסו מספר תלמידים זה על כתף זה, עברו את החומה הגבוהה וקפצו אל החצר פנימה, ופתחו לפני המיטה את שער החצר, והצדיק נטמן ליד הכהן הגדול. המוכתר לא הבלוג על מפלתו, הוא התלונן בפני מושל הארץ על היהודים שהימרו את פיו ולא נשמעו להוראות פלוגת הצבא המקומית, הכו ערבים ולעגו להם. המושל קצף על היהודים והורה לאסור את נכביהם, והתיר לפרוע בהם פרעות. היהודים שדמם הותר, הצליחו להזעיק את אחיהם שבגולה בפריז ובלונדון, ומשם נשלחו מברקי מחאה לשולטן הטורקי שעירק נמצאה תחת חסותו.

זיזת השבוע

הכא מרש"י כפרשתינו ראייה למאמר חד"ל שאין אדם חוטא אלא כי נכנסת בו רוח שטות.

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485 בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אחד מספריו של מו"ר עטר ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

סגולה לפרנסה לומר בכל יום פסוק:

"מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך", ויאמר פסוק זה עשר פעמים כבוקר ועשר פעמים בערב.

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

מינוך הבנים

סכנה!!! פיקוח נפש!!!

ביום נישואיו של אחד מתלמידי הגאון רבי אברהם פאם, ראש ישיבת "תורה ודעת" בניו-יורק, ניגש התלמיד בקול בוכים בטרם היכנסו לחופה ובכה על עוון גדול הרובץ על כתפיו. שאלו רבי אברהם למהות העוון הרובץ על מצפוננו. סיפר התלמיד כי בהיותו ילד רך בשנים, היה לו רגע של חולשה שגנב דבר מה בכיתתו בתלמוד תורה, והמלמד שנחרד מכך שאירעה גניבה בכיתתו, החליט לבדוק את העניין ביסודיות ולמצות את הדין עם ה"גנב". בראותו את מצוקתו לקח התלמיד את החפץ הנגנב והכניסו לכיסו של חברו לבל יתפסוהו, וכך לאחר בדיקה מדוקדקת, נתגלתה הגניבה בכיסו של חברו... המלמד הטיח בו עלבונות רבים, כשהוא מבקש ממנו לשבת בצד כשעליו יירשם כי הוא "הגנב" של הכיתה. אותו ילד ששב לביתו קיבל תוספת עלבונות וצעקות מהוריו, שצעקו מדוע "מכר" את כבוד משפחתם בעד גניבה פשוטה. כל תחנוני הילד כי איננו הגנב, נפלו על אוזניים אטומות, ואיש לא האמין לדבריו. סופו של אותו מעשה היה רע ומר. הילד שהיה מהטובים שבכיתתו, נפגע עמוקות מהמעשה, והחל לרדת ברמת לימודיו, עד כי לאחר זמן מה הוריד את כיפתו ויצא לתרבות רעה, רחמנא ליצלן. עתה, כשעמד התלמיד לפני היכנסו לחופה, פנה לרבו הגר"א פאם באומרו: "איך אוכל להיכנס לחופה כשיודע אני שחברי יצא לתרבות רעה בגללי?!". נחרד רבי אברהם לשמע הסיפור, אך פנה בהחלטיות לתלמידו באומרו: "אינך אשם!!! וכי לא קורה שילדים פעוטים מגיעים לרגעי חולשה שגורמים להם לעשות מעשים שאינם ראויים? מי אשם בתוצאות המעשה, הינו המלמד שלא ידע את ההלכה הפסוקה, איך להתנהג במקרה שכזה. והעובדה כי המלמד הלבין את פני תלמידו ברבים בצורה מעליבה, ועוד גרם לשרשרת העלבונות בעקבותיה, היא אשר הביאה את אותו תלמיד לצאת - רחמנא ליצלן - לתרבות רעה". לצערינו, כאשר עינינו רואות ודואבות על מצב הנשירה הנעשה ברחובותינו, מדוע שלא נבדוק כמה חלקינו כהורים וכמלמדים בנושא כאוב זה? האם לא קרה לנו פעם (או יותר) שנהגנו בפזיזות כלפי תלמידינו-ילדינו? האם כאשר אנו צועקים (ובצדק!!!) על בנינו או בנותינו, נעשה הדבר בצינעא כדי שלא יתביישו או שבכלל הדבר לא במחשבתנו? מעשה זה יש בו כדי להאיר את עינינו ולהסב את תשומת ליבנו להיזהר במשנה זהירות, וה' ירחמנו.

שלום בית

סוף מעשה במחשבה תחילה

כל דבר פעל רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל בחשבון צדק ובשיקול הדעת. כשם שקיימת מצוה "עשה", כן ישנן מצוות "לא תעשה". הכל בהתאם לתנאים ולנסיבות. והרי עובדא מפליאה בכיוון ההפוך: יהודי הולך לתומו בעיר העתיקה כשמטריה בידו. ערבי שהלך לידו נתקל במטריה, מעד על האבנים החלקלקות, נחבל ונפח נשמתו. הלה נמלט לבית רבי יוסף חיים זוננפלד וביקש מקלט. אך לתדהמתו סירב רבי יוסף חיים לקבלו וביקשו לעזוב תיכף את הבית. התחיל הלה להתחנן עלנפשו, אבל ללא הועיל. רבי יוסף חיים באחת: אני מבקשך מיד לעזוב את הבית, אין ביתי מעון מקלט להורגים בשגגה. מיואש עזב את בית רבי יוסף חיים וחיפש לעצמו מחסה אחר באחד המרתפים שבשכונה. בינתיים סערו הרוחות ברחוב הערבי. מסיתים ניצלו סמיכות המקרים לשסות ולהסית נגד היהודים ונגד החכם שלהם קולט הרוצחים. לא עברו כמה שעות וקבוצת שוטרים מלווה בנכבדים ערבים, התפרצו לבית רבי יוסף חיים וחיפשו את הרוצח. מבחוץ המתינו המון ערבים מוכנים לעשות "משפט לינץ" ברוצח לכישצא מהבית. השוטרים חיפשו וחיפשו ושבו כלעומת שבאו. או אז ירדו מקורבי רבי יוסף חיים לסוף דעתו, כל תקיפותו ו"אכזריותו" המעושה שבעצם הצילה את נפש היהודי. סיפור זה מלמדינו על "המתנינות" ו"ישוב הדעת" שהיו מנת חלקו של אותו גאון בשעה לחוצה ביותר, ועל התוצאות שהביאו לטובה ולברכה, וממנו נלמד לחיי הנישואין כמה צריך למלא את עצמינו ברוגע ובשלווה לזמני לחץ כגון: ערב שבת, ערבי חג ומועד, שולחן השבת המלא בילדים רכים ההופכים, שוברים, שופכים ומה לא... אנו מצידנו צריכים את הרוגע ובפרט כאשר בן/בת הזוג "משתולל", והעושה מעשיו במתנינות ובבהירות, זוכה לבית מוצלח ומבורך, וה' יזכנו.

אמרי שפר

הרה"ק רבי יוזל מונברדוק אומר: כאשר נזקקים לסולם כדי לעלות לקומות הגבוהות, חייבים להעמידו בעקמימות. כך בדרכים להתעלות יש להשתמש בכל הדרכים - גם באלו שנראות עקומות.

החזון איש הקדוש אומר: יש לזהר מאוד מלעשות דבר משונה שאין אחרים עושים כן.

הרה"ק רבי ישראל מסלנט אומר: מסירות גוף - גשמיות עבור גשמיות, מסירות נפש - גם רוחניות עבור רוחניות.

הרה"ק רבי שמואל מסוכצ'וב אומר: מסירות נפש היינו - למסור גם את חלק העולם הבא שלו עבור קדושת שמו יתברך.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

ובקולות צהלה... זה המשל, אמר הרמב"ם, והנמשל היא ההתייחסות לצרכי הגוף ההכרחיים, ובה יבחן האדם: החכם עיניו בראשו, ומעיניו - בקנייני החוכמה. העיסוק בענייני הפרנסה וצרכי הגוף הוא כעין "רע הכרחי" שאי אפשר בלעדיו, גזירת מלך שיש לקצר בה ככל האפשר, ובוודאי שאין לעשותה לעיקר ולמשוש החיים. העיקר היא אותה שעה של התעלות, כפי שרבינו יהודה הלוי זצ"ל קרא לתפילה בשם: "פרי היום", שכל שאר שעות היום הן לגביה כקליפה בלבד. שיעור התורה בערב הוא שיאו של יום, השבת הקדושה היא שיאו של השבוע, והחגים הנפלאים - שיא השנה. אדם כזה לא זו בלבד שיקבל שכר עבור שעות התפילה והלימוד, השבתות והחגים, אלא יקבל שכר גם עבור כל שעות העבודה, כי הלא הופך הוא להיות "יששכר זבולון" בגוף אחד, ובכל שעות היום מפונה מבטו לאותה שעה של התעלות, שהיא יפה מכל חיי העולם הבא! אך יש כאלו, השמחים בעיסוקם בהבלים וששים בפיטום צרכי הגוף. וכלשון בעל "חובות הלבבות" עושים הם את "בטניהם אלוקיהם, ותורתם מלבושיהם (זו תורה שלמה, על פי כל צווי ודקדוקי והידורי האופנה...) ומוסרם - חיוזוק משכנותיהם", ועושים זאת בפרהסיה, ברוב המולה, בהפגנתיות בשקיקה... על כן הזהירה התורה את האדם הראשון, בגירושו מגן העדן ובצאתו אל החיים ותלאותיהם: חייב תהיה לעמול ולהתפרנס, ולעסוק כביכול בזבל, אך ראה נא שלא תתפלש בו. אל תתמכר אליו, אלא "בעיצבון תאכלנה כל ימי חיך", אל תשים עליה דגש ואל תעשה עיקר. לא באוכל תשמח. לא הוא עיקר החיים. אין הוא אלא אמצעי. ולשמח - תשמח בקדושת השבת, בשמיעת הפרשה, בתפילה ובלימוד התורה!

(מעייני השבוע)

בעבר היה האדם בגן העדן. עם בוא הגאולה הקרובה נשוב לאותו מצב נפלא. אבל באמצע, נגזר עלינו לאכול לחמנו בזיעת אפנו, לעמול לפרנסתנו. עוד נגזר עלינו: "בעיצבון תאכלנה כל ימי חיך". גזירה זו עוררה את תמיהתו של הגאון הקדוש רבי שלמה אפרים זצ"ל בעל "עוללות אפרים": על הפרנסה עמלים קשות! קשה היא כקריעת ים סוף. אבל לאכול - הרי אוכלים בשמחה! "הזורעים בדמעה - ברינה יקצורו!" לא זו בלבד, אלא ככל שהעמל רב יותר, כך מרקיעה השמחה ביבולו. מה פשר הגזירה של "בעיצבון תאכלנה"? שאלה נפלאה, והוא הקדים לתירוץ עליה משל נאה, ממשלי רבינו הרמב"ם זצ"ל. מעשה במלך שישב למשפט. ראשון הובא לפניו אחד השרים. "מה העניין?", שאל המלך. "סוס אביר הובא לעיר הבירה והוצע למכירה. ביקשנו לרוכשו לאורות המלך, והשר הוסיף על מחירו ורכשו לעצמו!". "כך!", קרא המלך, "ומדוע הובא לכאן העבד?", "ממשרתי הארמון הוא, ונתפס מתנמנם בשעת עבודתו!", השיבו. "כך... ובכן, הורידו את שניהם אל האורות, ויעסקו כל היום בפינוי הדומן והרפש", פסק המלך. פני השר חוורו: ביזיון שכזה! ופני העבד אורו: כבר חשש שדינו ייחרץ למלקות כואבות או יגזר למאסר בצינוק, והנה נקצב לו עונש כה קל! מיד הורידים לרחבת האורות. נתנו בידם אתים ודליים וציווים לפנות את הגללים. השר נטל את הכלים בקצות אצבעותיו, בהבעת סלידה, ומיהר איתם לפינה חבויה כדי שלא תשופנו עין בעלבונו ובבושתו. הוא השתדל לשמור על נקיון ידיו ובגדיו, ופינה בזהירות מעט גללים למקום קרוב כדי לצאת ידי חובה. המתין בכליון עיניים לשקיעת החמה, להתרחץ ולמחות את הריחות והחרפה... העבד, לעומתו, שש ועלז. שמח על העבודה הקלה, והתפלש במדמנה בפרהסיה

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ נוהגים להרבות בזמירות של שבת כל מקום לפי מנהגו, ומכל מקום לא יאריכו יותר מדי כדי שיאכלו קודם שעה שישית.
- ✓ לאחר שירת הים אומרים "נשמת כל חי" שיש בו מעין יציאת מצרים לכן סמכוהו אצל השירה, ועוד מפני הנשמה יתירה שיש לאדם. ושבח של "נשמת כל חי" הוא יקר ומעולה מאוד, וצריך לאומרו בנעימה והוא מסוגל לכל צרה שאדם נמצא בה, שידור נדר לומר לאחר הצלתו מהצרה שבח של נשמת כל חי ויועיל לו.
- ✓ בברכת "ישתבח" יש י"ג שבחים, ויאמר אותם בנעימה ובמתנות ויכוין בהם, ואין צריך לאומרם בנשימה אחת, ולכן לא ימהר באמירתם.
- ✓ אדם אחד סיפר לאחר פטירתו לשמש בית הכנסת, שזכה לגן עדן, כיון שהיה אומר את הברכות בקול נעים בבית הכנסת, ואף שהיה אדם פשוט, בזכות זה הביאוהו לגן עדן וכיבדו אותו.
- ✓ לאחר תפילת שחרית מוציאים ספר תורה וקוראים בו שבעה, ואם רצה להוסיף מוסיף. ובעת הוצאת ספר תורה צריך לומר "ברך שמה", אבל בחול לא אומרים.
- ✓ הכל עולים למנין שבעה אפילו קטן שידוע למי מברכין, ודווקא בשבת, אבל ביום טוב ובשאר ימים שעולים פחות משבעה, אין הקטן מצטרף, ובדיעבד אם כבר קראו קטן ולא הרגישו עד שברך יש לסמוך על המתירים.
- ✓ קטן שהגיע לחינוך (מבן שש שנים) שעולה למנין שבעה, רשאי לעלות בין באמצע הקוראים בין בסוף, וכל שכן שעולה למפטיר, ויכול לקרות בתורה בעצמו פרשת עלייתו, ובמקום שיש מנהג ברור שלא להעלות קטן לספר תורה יעשו כמנהגם.
- ✓ קטן עולה למפטיר בפרשת המוספים במועדים ובראשי חודשים, וכן בפרשיות שקלים והחודש, אבל בפרשת זכור ופרשת פרה אין להעלותו לכתחילה, ואם על לא ירד ויברך הקטן ברכת התורה, ויקרא השליח ציבור בתורה להוציא את הציבור ידי חובה.
- ✓ אין להתיר לקטן להיות חזן הקורא בתורה, ובשעת הדחק שאין איש היודע לקרוא עם טעמי המקרא כדת, יכול הקטן לקרוא.
- ✓ העולה לספר תורה חייב לקרוא בפיו בלחש עם השליח ציבור, ואינו יוצא ידי חובה בשמיעה בלבד, ואם אינו קורא יש לחשוש שברכותיו הן לבטלה.
- ✓ המנהג שנוהגים להעלות לתורה עולים נוספים, כשיש שמחה בבית הכנסת וכל עולה חוזר וקורא מה שקראו כבר, יסודתו בהרי קודש, ומכל מקום נכון שהחזן הקורא בתורה יקרא לכל אחד משבעת העולים לחובת היום שלושה פסוקים או יותר מעט, כדי שיוכל לקרוא קריאה חדשה לכל עולה נוסף, ואם בכל זאת מחמת ריבוי העולים נדחק לחזור על אותם פסוקים, רשאי לעשות כן.
- ✓ מי שמגלח זקנו בתער (שעובר בכל פעם בחמישה לאוין מן התורה!) יש להתיר להעלותו לספר תורה ולהשלים בו מנין ז' עולים, ויותר טוב שלא יהיה בכלל מנין ז' עולים של חובת היום, אלא מן העולים הנוספים, ויש להוכיחו ולהחזירו בתשובה בדרכי נועם.

(הבית היהודי - חלק א')